

SALOU
DESAPAREGUT

Judith Prat - Joan Sardiña

SALOU

DESAPAREGUT

 efadós®

 Ajuntament
de Salou

SALOU DESAPAREGUT

Col·lecció Catalunya Desapareguda

Primera edició: febrer del 2020

Primera reimpressió: novembre del 2021

© dels textos: Judith Prat

© del pròleg: Pedro Otiña

© de les fotografies: diversos autors

© de l'edició: Editorial Efadós

© de la col·lecció Catalunya Desapareguda: Editorial Efadós

EDITORIAL EFADÓS

Carrer d'Edison, 3 - Nau A
Polígon industrial Les Torrenteres
08754 El Papiol (Baix Llobregat)
Telèfon 93 673 12 12
efados@efados.cat
www.efados.cat

Idea original, disseny i fotocomposició:

Editorial Efadós

Col·laboració:

Ajuntament de Salou
Arxiu Municipal de Salou

Amb el suport:

Assessorament lingüístic:

M. Neus Doncel Saumell

Fotografia de portada:

Raymond / Arxiu Municipal de Salou

Fotografia de la portadella:

Autor desconegut / Arxiu Municipal de Salou

Acrònims:

AFCEC (Arxiu Fotogràfic del Centre Excursionista
de Catalunya)
ANC (Arxiu Nacional de Catalunya)
ICGC (Institut Cartogràfic i Geològic de Catalunya)

ISBN 978-84-17432-78-2

DL B-2228-2020

Imprès a Catalunya

Tota forma de reproducció, distribució, comunicació pública
o transformació d'aquesta obra només pot ser realitzada amb
l'autorització dels seus titulars, salvant l'excepció prevista per
la llei. Si necessiteu fotocopiar o escanejar algun fragment
d'aquesta obra, dirigiu-vos a CEDRO (Centre Espanyol de
Drets Reprogràfics) - www.cedro.org

Índex

Pàg. 6

PRÒLEG

Una història en imatges

Pàg. 8

INTRODUCCIÓ

De l'antiga Salauris al Salou contemporani

Pàg. 12

EL POBLE

Un petit llogarret amb un potencial immens

Pàg. 132

PLATGES I ESTIUEJANTS

La platja del Mediterrani de sorra daurada

Pàg. 176

MUNICIPI I IDENTITAT PRÒPIA

Jo també vull Salou lliure!

Pàg. 184

ÍNDEX ALFABÈTIC

Pròleg

UNA HISTÒRIA EN IMATGES

Pedro Otiña Hermoso, historiador

La fotografia no és un botó més del telèfon mòbil. És una disciplina artística popularitzada a les darreres dècades que ha evolucionat des de la ciència experimental fins a la tecnologia més avantguardista. Des del 1839 i durant tot el segle xx, la fotografia va ser un mestratge que comportava unes despeses importants, a l'abast de poques persones i sovint enteses en química per tal de positivar allò que quedava desat en una placa de vidre o de plàstic. Amb el pas del temps, la fotografia ha experimentat una notable evolució fins a arribar, en l'actualitat, a la imatge digital, que ja forma part del nostre tarannà diari.

La fotografia és un document únic i singular d'un gran valor, atès que ens permet viatjar al passat més recent, recuperar i transmetre emocions, valorar el patrimoni, establir validesa jurídica o identificar la transformació del territori, entre d'altres tantes possibilitats.

Tenim constància que, almenys des de finals del segle XIX, Salou ha estat un espai fotografiat per gent d'arreu: estiuejants de Reus, visitants que arribaven des de França o estudiosos del medi natural. En aquest sentit cal destacar Pere Bonet i Marquès, del qual es conserven una cinquantena d'imatges datades a les dues primeres dècades del segle xx i que ens presenten un Salou centrat en la pesca, l'entorn natural del cap i nens jugant a la platja.

El llibre de Judith Prat i de Joan Sardiña presenta tot un seguit de fotografies procedents de cedents particulars

i institucionals que ens descobreixen, sovint, aspectes gens o poc coneguts de la història de Salou: la Torre Vella, l'església, la Capitanía, l'antiga Duana, el Llatzeret, la platja... Mitjançant les imatges presentades ens podem aproximar al coneixement de festes, activitats culturals i religioses, el moviment segregacionista, el comerç i les persones; sobretot les persones, que són les que fan gran una comunitat.

Els autors aporten una visió global que uneix el text i la imatge d'una manera entenedora per a tothom. I cal anar més enllà, perquè la lectura del text i la visió de les imatges ens conviden a passejar per Salou i descobrir carrers, edificis i persones que incorporarem a la nostra memòria col·lectiva com a municipi.

Segur que les persones que immortalitzaren Salou amb les imatges que configuren aquest llibre no eren conscients que, amb la seva acció, acabarien col·laborant en la difusió del patrimoni documental del municipi i que, gràcies a ells, som capaços de conèixer millor la transformació de Salou.

Introducció

DE L'ANTIGA SALAURIS AL SALOU CONTEMPORANI

Judith Prat - Joan Sardiña

Qui no ha sentit a parlar de les platges de Salou? Ja en època romana, el poeta Aviè menciona la mítica Salauris, que hom identifica amb el municipi de Salou. I és que el mar i les cales de la Costa Daurada –que destaquen per la seva pesca i per la seva bona climatologia– van afavorir des d'època antiga l'establiment de diversos assentaments. Al segle XII es van atorgar cartes de poblament a Salou, tot i que aquest territori ja formava part del patrimoni de l'Església tarragonina. El 1673, l'arquebisbe fra Manuel de Espinosa atorgà a favor de Vila-seca el terme de Barenys i els Emprius de Salou iniciant un procés pel qual Vila-seca aniria guanyant drets sobre Salou.

No va ser fins al segle XIX que Salou va rebre una embranzida amb la construcció del moll, la Capitania, el Llatzeret i el far. Encara que el port de Tarragona seria el preponderant, el de Salou tenia també un paper destacat en l'àmbit local.

Paral·lelament, el 1863 s'autoritzen les casetes de bany a la platja de Ponent i només 25 anys més tard Salou ja disposava d'estació de ferrocarril i d'una línia de tramvia que el comunicava amb Reus, el conegut com a *Carrilet*. Aquests darrers esdeveniments donaren empenta a la creixent visita d'estiuejants, uns de més humils que venien a passar el dia amb el Carrilet i uns altres de més benestants que, animats pels atractius del territori, van manar edificar-hi els seus xalets d'estil modernista durant el primer terç del segle XX.

FOTOTIPIA THOMAS / ARXIU MUNICIPAL DE SALOU

LA CASETA I LA 'FAROLA'

A la pàgina anterior, la caseta i la *Farola*, el senyal nocturn de la punta del moll, a principis del segle xx.

TURISME DE CÀMPING

Un cop arribava el bon temps, els càmpings representaven un dels principals recursos per allotjar estiuejants. Normalment arribaven amb cotxe i remolc, i llogaven una parcel·la amb subministrament elèctric i d'aigua. Si volien anar als lavabos, o a la recerca de gel i d'aliments, s'havien de traslladar a la zona de serveis comunitaris. En aquesta pàgina, un grup de campistes del Càmping Salou fan cua per comprar gel als anys seixanta. El Càmping Salou estava ubicat a la zona de l'actual Parc de la Ciutat, a l'avinguda de Carles Buigas.

HOLLMANN / Fons HEIDE HOLLMANN

En aquest mateix període, Salou es veu abocat a una intensa actuació de sanejament dels aiguamolls i a la urbanització dels carrers. A més dels xalets esmentats, es van ampliar els pisos d'algunes cases, es van aixecar els apartaments Sol i Mar, entre d'altres, i es va construir l'establiment de banys de la USSA (antic Hotel-balneari La Terraza).

A partir dels anys seixanta, Salou experimentà un espectacular creixement urbanístic: on hi havia un petit barri de pescadors s'havia aixecat una població amb hotels, apartaments i espais d'oci dirigits a un turisme de sol i platja. El 1965 es va erigir el monument dedicat a Jaume I, ja que la historiografia situa a la Costa Daurada la partida de l'estol de vaixells del rei a la conquesta de Mallorca.

En aquest llibre us convidem a fer un recorregut fotogràfic per la transformació de Salou des de finals del

segle XIX fins als anys noranta del segle XX. Des d'aquell vell enclavament de pescadors, tot recorrent carrers i edificis singulars, fins al Salou d'ara. Us mostrarem les platges, les cales i els paisatges d'un territori gairebé verge i com el turisme va descobrir-hi la sorra suau i el mar en calma.

No volem oblidar les instantànies del moviment segregacionista popular que va culminar amb la separació del nucli de Salou respecte del municipi de Vila-seca. En elles percebem la unió, l'esforç reivindicatiu i l'estima dels salouencs per un territori que sentien ja com a independent, amb els seus trets d'identitat ben marcats.

Són totes imatges d'un Salou ja desaparegut pel que fa a carrers i places, però sempre present en la memòria d'aquells que han conegut els seus racons i han fet d'ells una part de la seva vida.

EL POBLE

Un petit llogarret amb un potencial immens

Poques poblacions al territori català han sofert una metamorfosi tan dràstica com la viscuda per Salou durant els últims 150 anys. L'economia local es fonamentava en la pesca de peix blau i en el conreu d'algun tros de terra. Al voltant d'aquestes dues activitats primàries s'havia anat configurant el teixit social d'un poble petit i treballador.

Durant la segona meitat del segle XIX s'autoritzen les casetes de bany a les platges i es posa en funcionament l'estació del ferrocarril i la línia del tramvia Reus-Salou. Seran aquestes fites les que donaran una embranzida ferma cap a la transformació d'un poble de pescadors en una població eminentment turística. Amb tot, les tradicions religioses i populars, i els nous models de desenvolupament de l'entorn i els nous costums socials conviuran harmoniosament.

Les fotografies següents són testimoni dels canvis en el teixit urbànic, econòmic i social: misses i casetes de banys; La Bolera i la plaça de toros; pinars i edificacions. En tot aquest conjunt rau precisament la singularitat de Salou.

AUTOR DESCONEGUT / Fons RAMON PASCUAL

EL LLATZERET I LES ANTINES

Antigament, la platja dels Capellans rebia el nom de *platja de les Antines* i s'hi duia a terme la revisió de les mercaderies que arribaven a port. L'any 1829 es va construir un llatzeret per imposar la quarantena a les persones que arribaven d'altres ports amb epidèmies. Des de la riba s'observa la torre de guàrdia, que facilitava aquestes tasques de control i d'accés dels vaixells. Quan arribava un nou vaixell, s'hi acostava una petita embarcació amb un metge i un auxiliar per verificar l'estat de salut dels passatgers. Les imatges són del 1908.

AUTOR DESCONEGUT / Fons RAMON PASCUAL